

Notulen vergadering erfgoedcommissie

Woensdag 8 juli 2020

Locatie: Hanzeweg 8 Lochem

Aanwezig: J.A.M. Giesen (voorzitter), B. Overbeek, V.C. Sleebe, H. Hietbrink, C.J. Frank en A. de Bert (secretaris).

Gasten: K. Smid (beleidsmedewerker Erfgoed), H. Pape (regioarcheoloog) en M. Haitink (monumentencoach)

Afwezig: De heer V.C. Sleebe en mevrouw A.G.J. Klein - Jansen (met kennisgeving)

1. Opening / Mededelingen

De heer Giesen opent de vergadering en heet iedereen welkom. Er zijn geen mededelingen.

2. Notulen 26 februari 2020

De datum notulen aangepast naar 26 februari 2020. De notulen worden verder ongewijzigd vastgesteld.

3. Stand van zaken archeologie

De heer Pape praat de commissie bij over de actuele stand zaken ten aanzien van archeologie. De Spaanse schans is aangewezen als eerste gemeentelijke archeologisch monument in de gemeente. Er is veel media aandacht, waaronder een stukje in het magazine Archeologie in Nederland en tv Gelderland. Er zijn veel positieve reacties, ook over de manier waarop het is opgepakt. De schans kan straks ook opgenomen worden in de erfgoed-viewer.

Wat betreft opgravingen is er nieuws over een onderzoek nabij de Rengersweg in Lochem. Voor de aanleg van een zonnepark zijn proefsleuven gegraven. In eerste instantie is een bureau- en booronderzoek uitgevoerd. De locatie bevat een middeleeuwse vindplaats. Er zijn meer dan 180 sporen aangetroffen in 25 proefsleuven. De vraag die nu voorligt hoe hiermee om te gaan in de planvorming. De archeologische waarden bevinden zich op circa 60 cm diepte, bij archeologievriendelijke bouwen is zal er minimaal 1,2 meter moeten worden opgehoogd. Het alternatief is een volledige opgraving.

4. Erfgoedvisie 2020 - 2030

De heer Smid praat de commissie bij over de laatste stand van zaken van de erfgoedvisie die opgesteld wordt. Om input te verkrijgen voor de visie heeft de heer Smid met tientallen mensen gesproken, van zowel binnen als buiten de gemeente. Mensen uit de agrarische sector, het toerisme, maar natuurlijk ook met monumenteneigenaren. Via het inwonerspanel 'Lochem Spreekt' is een enquête uitgezet. Er is een respons van bijna 500 reacties op 1300/1400 deelnemers. Dat is een mooi resultaat en vergelijkbaar met andere onderwerpen. De betrokkenheid bij erfgoed is groot, er zijn ook veel reacties gegeven op de open vragen (honderden). De uitkomsten van Lochem Spreekt gaan nu bekend gemaakt. Er zijn ook al vragen gesteld door de pers (de Stentor). Al met al is het mooie en waardevolle

input voor de visie. Momenteel wordt alle input verwerkt. Het stuk dat er nu ligt is nog te conceptueel om te delen. De heer Smid wil graag met de commissie de structuur van de visie bespreken met de structuur van de visie.

Er is een behoefte aan een integrale, brede positionering van erfgoed. De gedachte is om dit te presenteren aan de hand van concrete verhaallijnen. De vorige beleidsnotitie was hoofdzakelijk gericht op het gebouwde erfgoed, deze visie wordt een visie over erfgoed in de breedste zin van het woord.

Enkele thema's komen aan bod. Wat voor betekenis heeft erfgoed binnen deze thema's zoals klimaat, toerisme, ruimtelijke ordening.

De heer Frank vraagt zich af of het agrarisch leven nog naar voren komt als kenmerkend voor de gemeente Lochem. Een groot deel van het erfgoedbestand bestaat uit agrarisch erfgoed. Het thema landbouwvernieuwing scoort laag bij en enquête. Het agrarische komt nadrukkelijk terug onder het thema coulisselandschap. Het coulisselandschap is een resultante van agrarisch grondgebruik.

De heer Hietbrink vraagt zich af of er contact is gelegd met de met de commissie voor het gemeentelijke biodiversiteitsplan.

Er is contact geweest met Natuurmonumenten en GLK, maar niet met de IVN. De heer Smid zal nog praten met de projectleider van het biodiversiteitsplan.

De heer Hietbrink merkt op dat er meer landschapstypen zijn in de gemeente, zoals heidelandschappen bij Gorssel, uiterwaarden of broekgebieden.

De visie kan niet alles benoemen, het is belangrijk om het geheel redelijk compact te houden. Een veel gehoord punt van aandacht is het maken van keuzes, en dus net alles willen opnemen. Het blijft balanceren tussen beknopt en volledig willen zijn. Wellicht kan het coulisselandschap wel wat breder getrokken worden.

Het hoofdstuk na de verhaallijnen gaat in op hoe we samen met inwoners en bedrijven/instelling (procesmatig) mee willen werken aan initiatieven die passen binnen de visie. Tot slot wordt er een beleidsmatig overzicht met wet- en regelgeving van rijk, provincie en gemeente opgenomen. Met daarbij ook de link naar andere beleidsvelden.

Eind augustus moet het einddocument worden opgeleverd en eindigt ook de opdracht van de heer Smid. Het verdere besluitvormingstraject zal de heer De Bert begeleiden.

Tot slot vraagt de commissie zich nog af of er bv een uitvoeringsprogramma wordt opgenomen in de visie. Wat gaat de gemeente concreet doen op het gebied van erfgoed in de komende jaren? Het is verstandig om een aantal concrete punten te benoemen, die kunnen dan ook omarmt worden door het bestuur.

Deze vraag ligt nog open. De echte keuzes zijn nog niet in beeld, maar die gaan straks wel terugkomen in ambities, hoofdstuk 1. De vertaalslag van analyse naar beleidsmatige keuzes moet nog gemaakt worden, er moet inderdaad wel iets te besluiten zijn. Het gesprek met de bestuurder hierover moet nog plaats vinden.

5. Dorpsstraat Almen

Onlangs is de boerderij met schuur aan de Dorpsstraat 12 in Almen door brand verwoest. Beide hebben de status van gemeentelijk monument. Er ligt nu een verzoek voor intrekking van de status. Er zijn verschillende scenario's denkbaar.

De boerderij is grotendeels verloren, de bijschuur is nog te herstellen zonder dat er sprake is volledige nieuwbouw. De eigenaar heeft de wens uitgesproken de monumentenstatus in te laten trekken en alles op te ruimen. Wanneer de monumentenstatus wordt ingetrokken is er geen mogelijkheid meer tot welstandadvies. Er is geen mogelijkheid meer om te adviseren over de plek en verschijningsvorm van de nieuwbouw.

In de redengevende beschrijving staat de 19de eeuwse boerderij beschreven, het erf is echter vele malen ouder. Het is nog steeds een oude erf, en de stappen worden nu wel erg snel gezet.

De commissie adviseert om de historie van het erf in beeld te brengen. Hoe kunnen de waarden die nog behouden zijn ingezet worden in het nieuwe plan. De gemeente brengt in beeld wat de handvatten zijn om de monumentenstatus al dan niet te handhaven. Wanneer deze informatie voorhanden is kan de commissie een advies uitbrengen.

6. Erfgoedprijs

In verband met de coronamaatregelen zal Open Monumentendag dit jaar niet gehouden worden. Besloten wordt dit jaar geen erfgoedprijs uit te reiken.

7. Her)benoeming commissieleden

De benoemingsperiode van een aantal leden loopt aan het einde van dit jaar af. De heer Sleebe heeft te kennen gegeven beschikbaar te zijn voor verlenging van de termijn. Mevrouw Klein – Jansen had al eerder aangegeven niet beschikbaar te zijn. Het Historische Genootschap heeft mogelijk een kandidaat voor opvolging. De heer Giesen heeft binnenkort een gesprek met de heer De Bert hierover.

8. Terugkoppeling adviezen Welstand & Erfgoed

Hooislagen 7 Lochem; een boerderij van Ampsen, wordt helemaal opgeknapt. Er ligt een mooi plan dat inmiddels is vergund.

Sluis in Eefde; de renovatie en restauratie werkzaamheden zijn gestart.

Tramstraat 13 Lochem; plan voor uitbreiding van de woning. Het plan is ook in vooroverleg besproken. Het betreft een doorbraak in de achtergevel, positief geadviseerd.

Markt 9 Lochem; Slagerij Sieverink heeft een smeedijzeren bord gekregen bij het 40 jarig jubileum.

Mevrouw Overbeek heeft samen met de stadsbouwmeester de heer Pietersma een jaarverslag voor 2019 gemaakt voor Welstand & Erfgoed.

9. W.v.t.t.k.

- De Haitink heeft contact gehad met de eigenaar van landgoed Oolde over zonnepanelen in de moestuin. Deze panelen zijn voor de elektriciteitsopwekking van het huis, het koetshuis en de tuinmanswoning.

Met het verdwijnen van de salderingsregeling is verstandig om te kijken naar de momenten van elektriciteitsgebruik. Een oost-west opstelling kan dan een voordeel zijn. Laat erfgoed in ieder geval ook meewegen in de plaatsbepaling. Vanaf de Ooldselaan gezien zou het jammer zijn als het beeld op de kas wegvalt. Eventueel kunnen de panelen iets verdiept worden aangelegd. De panelen hoeven niet onzichtbaar te zijn, maar moeten wel opgaan in het landschap.

De heer Haitink geeft aan dat de mogelijkheid voor zonnepanelen op de Gudula kerk worden verkend. Het gaat om energieopwekking voor eigen gebruik. Dit wel onderdeel moeten uitmaken van een totaalplan wat betreft verduurzaming. Er wordt gedacht aan twee dakvlakken die niet zichtbaar zijn vanaf de openbare weg. De vraagstelling is of dit een haalbaar plan is?

De commissie geeft aan dat er uiteraard een goede onderbouwing en plan aan ten grondslag moeten liggen. Wordt bv ook het gasverbruik naar beneden gebracht en wordt het verwarmingssysteem gewijzigd naar bv een infraroodsysteem? Hoeveel panelen zijn er nodig? Maar ook de vraag of je dit überhaupt moet willen moet beantwoord worden.

Het nieuwe beleid van de RCE zegt dat panelen onder voorwaarden zichtbaar mogen zijn. Volgens de heer Frank zou dit (voor zover hij in beeld heeft) de eerste middeleeuwse kerk zijn waar zonnepanelen op worden geplaatst.

De Gudulakerk is een van de belangrijkste monumenten binnen de gemeente. Er zijn verschillende aspecten waar antwoord op moet komen en een standpunt over moet worden ingenomen. Zichtbaarheid is een belangrijke , het is mogelijk niet zichtbaar vanaf de openbare weg, maar wel vanaf de toren. Toch kan je ook vanuit de Tuinstraat of Gudulstraat een heel eind in de kappen kijken. Een ander aspect is de verzekering, ook dit is een aspect dat wat moet worden meegenomen door de kerk. Is het bv mogelijk een jaarlijkse keuring op te leggen. Hoeveel heb je nodig, er moet een goed plan komen.

De commissie concludeert dat de kerk met een goed plan moet komen waar we graag met elkaar over in gesprek gaan.

- De heer Frank zag op Funda bouw kavels aan de Nieuweweg in Lochem te koop staan. In de animatie is het water open gemaakt. Daar lijkt een slag geslagen. De heer De Bert kijkt na of r 1 of 2 woningen kunnen komen.